

Титор Володимир

викладач кафедри фінансів ім. С. І. Юрія,
Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль,

Копча Олександр,

студент гр. ФМСм-12,
Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль

ПРОЦЕДУРА СПІЛЬНОГО ТРАНЗИТУ (NCTS): ВЗАЄМОДІЯ ПРИ СТЯГНЕННІ ЗАБЕЗПЕЧЕНИХ ФІНАНСОВИМИ ГАРАНТІЯМИ БОРГІВ

Відповідно Додатку XV до Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та ЄС, Європейським співтовариством з атомної енергії та їхніми державами-членами, з іншої сторони [1], що набула чинності з 1 вересня 2017 року, визначено необхідність впровадження в законодавство України положень Конвенції Про процедуру спільного транзиту (далі-Конвенція) [2].

На даний час нашою державою належним чином завершено реалізацію комплексу національних правових та організаційно-розпорядчих заходів, спрямованих на долучення України до європейської транзитної системи, заснованої на нормах Конвенції [2]. Вказане підтверджується результатами роботи (червень 2022 року) фінальної оціночної місії Генерального директорату з питань оподаткування та Митного союзу Європейської комісії (DG TAXUD), якою відзначено, що Україна відповідає всім відповідним критеріям для приєднання до Конвенції [2], включаючи правові, структурні та IT - вимоги. Відтак ухвалене згодом з цього питання позитивне рішення формалізовано шляхом прийняття Закону України від 30.08.2022 № 2555-IX «Про приєднання України до Конвенції про процедуру спільного транзиту» [3] та початком повноцінного застосування в Україні Нової комп'ютеризованої транзитної системи (NCTS) з 01 жовтня 2022 року.

Приєднання до Конвенції [2] з використанням системи NCTS, серед іншого, дозволяє Україні:

- запровадити в режимі реального часу обмін митною інформацією щодо транзитних товарів з 35-ма країнами-учасницями Конвенції [2], в тому числі отримувати достовірну інформацію про транзитні переміщення товарів, що прямують в Україну з країн-учасниць Конвенції, до моменту ввезення цих товарів на митну територію нашої держави;

- використовувати єдину митну декларацію та єдину фінансову гарантію, що будуть чинними при переміщенні товарів територіями договірних сторін Конвенції [2] від країни-відправлення до країни-призначення;

- запровадити спеціальні транзитні спрощення (загальна фінансова гарантія, звільнення від гарантії, авторизований вантажовідправник/вантажоодержувач, самостійне накладення пломб);

- запровадити зручні та конкурентні умови діяльності фінансових гарантів.

Вимога про використання системи фінансових гарантій для забезпечення сплати заборгованостей, пов'язаних з застосуванням процедури спільного транзиту, передбачена Главою IV («Гарантії») Доповнення I до Конвенції Про процедуру спільного транзиту [2].

Згідно з ст. 10 Доповнення I до Конвенції [2] суб'єкт процедури повинен надати гарантію для забезпечення сплати боргу, який може виникнути щодо товарів, поміщених під процедуру спільного транзиту.

Гарантія надається як індивідуальна так і загальна гарантія. Індивідуальна гарантія покриває одну транзитну операцію (за однією декларацією) та не може використовуватися повторно.

Індивідуальна гарантія повинна покривати суму боргу, який може виникнути, розраховану на основі найвищих ставок митних платежів, що застосовують до товарів такого ж типу (ст. 18 Доповнення I до Конвенції [2]).

Загальна гарантія покриває декілька транзитних операцій у формі зобов'язання, наданого гарантом, у разі застосування спрощення (використання загальної гарантії чи звільнення від гарантії).

При цьому вивільнена після завершення окремої транзитної операції частина суми загальної фінансової гарантії, що резервувалася за такою операцією, стає доступною для наступних транзитних операцій.

З набранням 01.10.2022 чинності Законом України від 15.08.2022 № 2510-ІХ «Про внесення змін до Митного кодексу України та інших законів України щодо деяких питань виконання глави 5 розділу IV Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» [4] гарантом (ст. 316 Митного кодексу України (далі – МКУ) [5]) в оновленій редакції) можуть виступати банки, страховики, фінансові компанії, які мають право на провадження діяльності з надання гарантій. Вказані установи при цьому мають відповідати умовам, передбаченим ст. 316 МКУ та бути включеними до Реєстру гарантів NCTS. Чинний на сьогодні національний Реєстр фінансових гарантів розміщено на офіційному веб-сайті Держмитслужби у розділі «Статистика та реєстри» (<https://customs.gov.ua/statistika-ta-reiestri>).

Положення ст. 12 Доповнення I до Конвенції [2] передбачають, що гарант зобов'язується сплатити забезпечену суму боргу, що може виникнути щодо товарів, які поміщуються під процедуру спільного транзиту.

Взаємна допомога при стягненні за вимогами стосовно погашення боргів, пов'язаних з операцією спільного транзиту, регламентується Доповненням IV до Конвенції про процедуру спільного транзиту [2].

При цьому положення Доповнення IV до Конвенції [2] зумовлюють потребу їхньої відповідної нормативно - правової реалізації на національному рівні, зокрема, щодо правового визначення питань взаємодії митних органів України та національних фінансових гарантів з іноземними учасниками цієї Конвенції [2] в частині інформаційного обміну та виконання запитів стосовно стягнення боргів.

Зважаючи на вищевикладене, в процесі розгортання в Україні системи фінансових гарантій для забезпечення сплати заборгованостей, пов'язаних з застосуванням процедури спільного транзиту доцільно запропонувати:

1. Врахувати зарубіжний досвід організації взаємної допомоги при процедурі спільного транзиту.

2. Встановити раціональне оперативне співробітництво, координацію та обмін інформацією з іншими митними організаціями, особливо в сусідніх країнах, з метою управління транзитними операціями та їх відстеження.

3. Продовжити, з урахуванням очікуваного оновлення редакції Доповнення IV до Конвенції [2], подальші наукові розвідки стосовно напрямів удосконалення комплексу правових та організаційних заходів у здійсненні взаємної допомоги при процедурі спільного транзиту в Україні.

Література

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: міжнародний документ від 27.06.2014/ База даних «Законодавство України». ВР України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text (дата звернення 10.05.23).

2. Конвенція Про процедуру спільного транзиту: міжнародний документ від 20.05.1987/ База даних «Законодавство України». ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001-87#Text (дата звернення 10.05.23).

3. Про приєднання України до Конвенції про процедуру спільного транзиту: Закон України від 30.08.2022 № 2555-IX/ База даних «Законодавство України». ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2555-20#Text>. (дата звернення 10.05.23).

4. Про внесення змін до Митного кодексу України та інших законів України щодо деяких питань виконання глави 5 розділу IV Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони:

Законом України від 15.08.2022 № 2510-IX / База даних «Законодавство України». ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2510-20#Text> (дата звернення: 10.05.2023).

5. Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI /База даних «Законодавство України». ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/4495-17> (дата звернення: 10.05.2023).